

Hovoríme o rodine XVIII. – O jej bratskom rozmere
Do pamäti a pamätníka – O láske
Báseň: J. Lenko – Spoved'
V rodinnej škole – XVIII. kapitola
- Učme deti láske

XVIII. Hovoríme o rodine,

ktorá ak chce splniť pranie Synody a stať sa domácou cirkvou, musí sa usporiadať bratsky a hierarchicky. Dokument O rodinnom spoločenstve dáva dôraz predovšetkým na bratský rozmer rodiny.

Najmenej päťkrát spomína rovnakú dôstojnosť a rovnakú zodpovednosť muža a ženy. Ba keď hovorí o láske, ktorá je podstatou i cieľom rodiny, požaduje tento bratský rozmer nielen medzi manželmi, ale aj medzi manželmi a ich dospievajúcimi deťmi.

Keď ide o manželstvo, tu nikto nie je menej a nikto tu nie je viac.

Tu nie sme na športovom ihrisku, kde muži suverénne vyhrávajú nad ženami. Nie sme tu ani na politickom poli, kde chladný vypočítavý mužský mozog víťazí nad súcitnými alebo hnevlivými vzplanutiami nežného pohlavia, a nie sme ani v určitej vednej oblasti, v ktorej sa ženy pri všetkých možnostiach zatiaľ nepresadili.

V rodine, a osobitne v takej, ktorá sa chce stať domácou cirkvou, sú muž a žena Božie deti, rovnaké v hodnosti a rovnaké i v zodpovednosti za zverené úlohy, ktoré nikde nie sú tak spoločné, ako práve tu.

No netreba zamlčovať, že muž nie je žena a žena nie je muž. Potvrďuje nám to ich zovňajšok a potvrďuje nám to aj ich vnútro. Každý má svoj dar a v určitých oblastiach nemôže jeden druhého nahradiť. Preto aj keď majú rovnakú zodpovednosť, prejavy tejto ich spoločnej zodpovednosti - ako sme už spomenuli - budú rozdielne.

Žena sa preto nemá zriekať svojho ženstva, hovorí sa v 23. bode synodálneho dokumentu. Nemá napodobňovať muža v snahe vyrovnat' sa mu.

Jej človečenstvo, a teda aj jej dôstojnosť, ako aj jej zodpovednosť, budú vždy ženskej povahy, čo sa má cítiť z jej vystupovania v rodine i mimo nej.

No dá sa predpokladať, a v každodennom živote sa to dá aj vidieť, že treba viac brániť ženy pred mužmi, ako mužov pred ženami. Na to myslel aj apoštol Peter, keď pod vplyvom Svätého Ducha vo svojom prvom liste písal: „Vy, muži, buďte uznanliví voči svojim ženám, ako voči slabšiemu pohlaviu. Uctite si ich, ako spoludedičky milosti a života“ (3, 7).

Je zrejmé, že táto úcta je len natoľko povinnosťou muža, nakoľko je právom ženy. Jej premrštené nároky, vedúce muža k otrockej, kedysi k rytierskej úctivosti, by boli práve takým porušením bratského rozmeru a Božieho priania, ako je v tejto úcte k žene nedostatok.

A nebude azda malichernosťou pripomenúť tu nemiestne, ak nie aj priam hriechne, smútky mužov pri prijímaní dietok ženského pohlavia. Muži by si mali uvedomiť, že dievčatá sú rovnako Božím darom pre ich rodinu, ako chlapci. A treba sa aj za ne s radosťou poďakovať Bohu, ktorý nám ich dáva ako súčasť svojho múdreho a láskyplného plánu.

Ale, ako sme už spomenuli, je tu ešte jedna oblasť rodinného života, kde treba dbať o bratský rozmer. Oblasť vzťahov medzi rodičmi a deťmi. Aby rodičia mohli účinne vychovávať, Boh im prepožičal svoju autoritu. A dieťa sa má čím prv dozvedieť, že poslúchať rodiča znamená poslúchať samého Boha.

No keď po 18-20 rokoch dospeje a jeho výchova sa končí, rodičia si musia uvedomiť, že sa končí aj ich rodičovská autorita.

Tí, čo majú opravdivo radi svoje deti a chcú im byť aj naďalej nejako užitoční, prestávajú im rozkazovať a začínajú im ukazovať. Doterajšiu úradnú autoritu začínajú nahrádzať osobnou.

Ak vznikajú medzi nimi a ich deťmi názorové alebo disciplinárne spory, nesnažia sa vyhrázať, ale presvedčať. Utahujú sa, zostávajú pokojní, aby hľadali vhodnú príležitosť, presvedčivé argumenty a čo najlákavejšie slová. Zostupujú z trónu neobmedzených vládcov, opúšťajú katedru kompetentných učiteľov, aby si pokorne prisadli do lavíc, kde z pozície starších bratov presvedčajú svoje deti, že im ide len o ich dobro a že si

preto treba ešte stále vážiť ich rady a s úctou si ich vypočúť aj vtedy, keď ich snád' nemienia prijať.

Žiaľbohu, v rodinách, a to aj v takých, ktoré sa do istej miery už stali domácimi cirkvami, bývajú neraz aj iné riešenia.

Rodičia sa zatiaľ držia na svojom tróne a na svojej katedre, hoci vidia, ako ich deti v túžbe po samostatnosti ticho alebo i s krikom opúšťajú rodinný priestor, v ktorom im začalo byť už tesno. Aká škoda, že práve vtedy, keď najviac potrebujú pomoc pri riešení páľčivých problémov, ako je napríklad voľba povolania, výber zamestnania a hľadanie životného partnera, zostávajú samé, vydané napospas vplyvu tých, ktorých si svet vychoval pre seba. V každom takomto prípade zostáva na strane rodičov čosi nedotiahnuté. Ukončievajú výchovu predčasne, robia akýsi duchovný potrat.

A tu sa vynára otázka: Čo predovšetkým robiť, aby sa medzi rodičmi a deťmi zavčasu vypestoval bratský rozmer a trvalo sa potom udržal? Na túto otázku odpoviem: **Dialóg.**□

Pokým je dieťa menšie, túži sa vyrozprávať, chce všetko povedať, čo objavilo alebo urobilo v škole a na ulici a rodič zaiste niekedy potrebuje nemalú trpezlivosť, aby ho dokázal až do detailov vypočúť a vedel mu dať pokojnú a uspokojujúcu odpoveď, aby mu neprejavil nedôveru a nesiahol hneď po treste, aj keď niekedy snád' zaslúženom...

„Radšej urobím chybu z prílišnej dôvery“ - hovorí istý učiteľ - „akoby som ju mal v dieťaťati zmariť“. Isté je, že prejavovať dieťaťu dôveru neznamená zatvárať si oči pred jeho chybami, naopak stále ich treba mať dobre otvorené, ale aj dúfať, že sa pod naším vplyvom opraví, že sa ich zbaví.

Na tejto dôvere stojí náš dialóg s ním a na tomto dialógu náš výchovný úspech. Pri dialógu to býva tak, že raz jeden, raz druhý ticho počúva toho druhého a snaží sa ho pochopiť. Keď ide o dialóg medzi otcom a jeho dorastajúcim synom, otec má byť ten, čo počúva, hoci podľa dosiaľ neprekonanej mentality sa pokladá za správne, aby syn počúval otca, a to bez akejkoľvek diskusie. Opravme sa a uvidíme divy.

A teraz zhrňme, čo sme povedali. Kde sa dbá o stály a úprimný dialóg medzi manželmi, medzi manželmi a dospievajúcimi deťmi, tam sa nemôže vytvoriť tzv. tichá domácnosť, tam nemôže zapadnúť slnko nad niečiou urazenosťou, nad niečím hnevom, smútkom a nepokojom.

Tam sa v rodinnej účtovnej knihe neprenášajú dlhy z jednej stránky na druhú, z jedného dňa na nasledujúci. Tam jedni odpúšťajú a zabúdajú, lebo tí druhí sa naprávajú alebo aspoň dávajú nádej, že sa napravia.

Zachovajme si vzájomnú dôveru a vyjadrujme ju dialógom. Bez tohto by sa naša domácnosť nikdy nestala domácou cirkvou, ba čoskoro by prestala byť aj rodinou, ktorá, ako sme už povedali, stojí na láske, na tej, ktorú už dosiahla, aby smerovala k tej, ktorá jej ešte chýba.

DO PAMÄTI A PAMÄTNÍKA

O láske:

Bez slnečného jasu lásky nik nemôže žiť. Každé srdce potrebuje iné srdce, ktoré sa nadeň skláňa... Už i v kolíske driemajúce dieťa si žiada, aby ho milovali. Nič nevie vyvolať z jeho nebovomodrych očiek väčšie slzy, ako keď počuje od tých, čo ho pestujú, prísne slová, alebo keď vidí ich nahnevanú tvár.

Trojročné dieťa vie byť vo svojej láske alebo nenávisti také vášnivé, že v tomto smere nijako nezaostáva za dospelými. I pre najmenšie poškrabnutie dokáže plakať s celou silou svojho srdca, len aby si vyprovokovalo trochu súcitu. Rana vôbec nebolí tak veľmi, ale ono chce mať pôžitok z toho, že ho chlácholia.

A dospelí sú takí istí.

Ešte raz o láske:

Život sa stáva ťarchou a práca robotou vo chvíli, keď zbadáme, že nás nik nemiluje. Nič tak nechromuje človeka, ako pocit, že nemáme už nikoho na svete. Ved' tak dobre padne, keď má človek niekoho, kto s ním cíti, kto dáva pozor na jeho kroky, kto je odkázaný na neho...

Tak dobre je, keď ten druhý odpovedá na môj úsmev úsmevom.

Radi by sme mali niekoho, kto by nás potešil, pohladil po čele, kto by chápal toho malého,... toho kohosi utrápeného, čo v nás žije. Sú ľudia, ktorí sú radi chorí, lebo aspoň vtedy sa im ujde trochu súcitu...

Perlaky

Spoved'

J. Lenčo

Starenka šla sa spovedať,
od nej už život hriešny pradávno odrazil sa.
Otče, musím ti povedať: bolí ma život tento!
Starček sa išiel spovedať,
čo zaspal v ústraní a náhodou sa zobudiac tak
čudne vo svet sa díva:
Otče, musím ti povedať: Bolí ma život tento!
I Magdaléna sa šla spovedať,
vyfarbených obočí, kajúca a čierna:
Otče, musím ti povedať: Bolí ma život tento!

Mýtnik sa šiel spovedať,
štyridsiatnik v plnosti sily a prešedivených
vlasov,
Otče, musím ti povedať: Bolí ma život tento!
Mladík sa išiel spovedať,
zelený šuhaj so sklonenou hlavou po oflinku
neviditeľnom.
Otče, musím ti povedať: Bolí ma život tento!
Deva sa išla spovedať,

pre lásku stvorená s prekvitajúcou krásou
a i tá s úžasom riekla:
Otče, musím ti povedať: Bolí ma život tento!
Sám kňaz sa išiel spovedať
vyspieval boľavé Requiem, zaklenil zuby a predsa
z hĺbky zaúpel aj ten:
Otče, musím ti povedať, bolí ma život tento...

V rodinnej škole

Kapitola 18.

Učme deti láske k sebe, ale nie tej, ktorú voláme samoláskou.

Samoláska sa chce uplatniť za každú cenu, a preto je schopná bezohľadne pošliapať akékoľvek cudzie nároky.

Nie, sebeckto nepokladáme za lásku k sebe.

Tou je len tá vždy potrebná starosť o vlastné telo a dušu, ktorú nám nepriamo aj Boh prikazuje, keď hovorí: „A bližneho ako seba samého...“

Ak má dieťa raz dosiahnuť pravú lásku k sebe v telesnom ohľade, treba ho už od prvých dní navykať na pravidelnosť a správnu mieru v strave i v odpočinku.

Ťažko by sme ju vypestovali, keby sme mu dovoľovali prejedat' sa, maškrtiť a vylihovať bez potreby.

Táto láska k sebe bude vyžadovať od dieťaťa aj správnu mieru v pohybe na zdravom vzduchu formou hry alebo prechádzky.

Vždy, pravdaže, bez precitlivenosti na vietor, dážď a zimu, ale aj bez škodlivej ľahostajnosti voči týmto živlom.

Kto správne miluje svoje telo, navyká ho aj na nutnú hygienu – na potrebné umývanie a kúpanie. Ale pritom dbá, aby si pri čistení tela nezašpinil dušu.

V začiatku budú k tomuto školeniu o láske k sebe patriť aj poučenia o nebezpečenstvách s ohňom, s elektrickým prúdom, s ostrými predmetmi, so studenými nápojmi a s pokazenými jedlami.

Neskoršie k nim pribudnú poučenia, ako sa chovať na frekventovanej ulici, keď sa ňou ide pešo alebo bicyklom.

Keď dieťa bude schopné vydržať v namáhavom pohybe aj napriek únavam, bude zaiste aj to znakom rastúcej lásky k sebe.

Ale pritom nebuďme z tých, čo učia v boji zomierať.

Lepšie je patriť medzi tých, čo učia v boji víťaziť.

Učme dieťa otužovať si telo i ducha, nepoddať sa pri prvej

ťažkosti, ale neničme mu ani jedno, ani druhé pri premáhaní poslednej.

K týmto nacvičovaným prejavom lásky k sebe patrí aj práca, ako postupná náhrada za detskú hru.

Mnohí rodičia sú najradšej, keď deti spia, keď nepýtajú jest' alebo sú nejako zaujaté a nevyrušujú.

Tento rodičovský egoizmus určite nesplodí v det'och lásku k iným, ale nesplodí ani tú, o ktorej hovoríme – lásku k sebe.